

ОРІЄНТУВАЛЬНА СИСТЕМА ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ЩОДО СПІВРОБІТНИЦТВА З НАПРЯМКОМ ГРУП-РЕФЛЕКСИВНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Михайло Найдьонов

Найдьонов М. І. Орієнтувальна система для прийняття рішення щодо співробітництва з напрямком груп-рефлексивної психології та підвищення кваліфікації [Електронний ресурс] / М. І. Найдьонов. — 2003. — Режим доступу: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0055.pdf.

Анотація. Орієнтувальна система для прийняття рішення щодо співробітництва з напрямком груп-рефлексивної психології та підвищення кваліфікації забезпечує своє призначення у спосіб опосередковані даним ресурсом взаємодії споживача та виробника рефлексивної послуги.

Розділи "[Концептуальна модель](#)", [Емпірична реальність](#) "[Методи оцінки та діагностики](#)", "[Словник](#)" завдяки інтерактивності, сприяють і тренуванню рефлексивної вправності, і ухваленню проблематизованого назвою рішення. Найбільше інтерактивне навантаження міститься в розділі [емпірична реальність](#).

Ключові слова: Орієнтовна система; ухвалення рішення; напрямок груп-рефлексивної психології; групова рефлексія; рішення творчих завдань; концептуальна модель; концепція групової рефлексії; постулати теорії; постулати впровадження; плани активності; компонент особистісний; компонент змістовний; компонент інтелектуальний; компонент взаємодії; компонент взаєморозуміння; компонент взаємоузгодження; параметри дискурсивного мислення; УЛПС; рефлексивне середовище; рефлексивний творчий тренінг; продуктивність рішення МТЗ; проблемність в групі; конфліктність у групі; стереотипи: предметні, інтелектуальні, особистісні, взаємодії, взаєморозуміння, взаємоузгодження.

Концептуальна модель, концепція групової рефлексії

Концептуальна модель, концепція групової рефлексії розвивається науковим **напрямком** груп-рефлексивної психології. **Концепція подана** на теоретико-психологічному, науково-прикладному і впроваджувальному рівнях. Вихідним науковим напрямком груп-рефлексивної психології є напрямок психології рефлексії.

Психологія групової рефлексії на **теоретичному рівні** постулює:

1. Особистісну і комунікативну обумовленість процесів створення нового індивідом і групою.
2. У дискурсивних формах творчості головним механізмом є рефлексивний механізм творчості. [Рефлексивний механізм творчості](#) (рефлексивний процес) може бути об'єктом кількісного виміру і якісного аналізу в межах [методу](#) контекстуально-параметричного змістовно-сислового аналізу.
3. Теоретично паритетну, взаємну обумовленість індивідом групи і групою індивіда в процесі створення нового.
4. Взаємозв'язок механізму створення нового з механізмами саморегуляції, прийняття рішень, узгодження інтересів, забезпеченості домагань у досягненнях є таким, що концептуально відслідковується.

Психологія групової рефлексії на [прикладному і впроваджувальному рівнях](#) постулює:

1. Можливість розвитку рефлексивного потенціалу як індивідуального, так і групового суб'єктів.
2. Можливість впливу на розвиток рефлексивного потенціалу як з боку самого суб'єкта, так і з боку агента впливу.
3. Можливість підвищення продуктивності діяльності у випадку, якщо в активність суб'єкта діяльності включена рефлексія (безвідносно, самостійно або разом з агентом впливу здійснюється діяльність).
4. Агентом впливу може бути як саме знання про рефлексивні механізми прикладної діяльності, так і третя особа - рефлексивний тренер(-и).
5. Позитивний ефект розвитку рефлексивного потенціалу рефлексивними тренерами досягається за допомогою реалізації ними [рефлексивних процедур](#).

Робоче визначення поняття: Групова рефлексія - система високоорганізованого психічного відображення. **З боку результату** характеризується ступенем суб'єктивної або об'єктивної новизни отриманого інтелектуального продукту, а також глибиною опрацьованості даного продукту. **З боку процесу** характеризується обсягом каналів відображення, швидкістю переробки інформації, а також кількістю і рівнем переосмислень стереотипних знань або досвіду. Сутнісною складовою організації відображення є акти переосмислення - повторного відображення з розвитком. Переосмислення може здійснюватися в різноманітних формах.

Сполучною ланкою між рефлексивними механізмами і рефлексивними процедурами є [емпірична реальність](#).

Концепція ■ ■ ■ ■

[Концептуальна модель](#)

[емпірична реальність](#)

[Методи оцінки та діагностики](#)

<http://my.elvisti.com/naid/ru/konc/lit.htm>

Література

1. Григоровская Л. В. Развитие образного мышления младших подростков средствами музыки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Григоровская Любовь Владимировна ; Ин-т педагогики. — 1990. — 237 с. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/dis_LV_G.pdf.
2. Григоровская Л. В. Развитие образного мышления школьников (опыт применения средств психологии рефлексии в педагогическом процессе) / Л. В. Григоровская, М. И. Найденов // Проблемы эффективного включения человека в интеллектуальные системы. — Новосиби. : НГУ, 1992. — С. 84–96. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0032.pdf.
3. Моляко В.А. Психология решения школьниками творческих задач. — Киев: Рад. школа, 1983. — 94 с

4. **Найденов М. И.** Процесс и процедура групповой рефлексии [Электронный ресурс] Доклад на Всесоюзном Семинаре-практикуме "Рефлексивно-творческая культ-турадигма в педагогике" 12–14 марта 1991", г. Запорожье. / М. И. Найденов. — 1991. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/st-dk_0059.pdf.
5. **Найденов М. И.** Групповая рефлексия в решении творческих задач при различной степени готовности к интеллектуальному труду : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01, 19.00.03 / Найденов Михаил Иванович ; НАПН Украины, Ин-т психологии им. Г. С. Костюка. — К., 1989. — 239 с. — Режим доступа: <http://iris-psy.org.ua/publ/000-163.pdf>.
6. **Найденов М. И.** Групповая рефлексия и стратегии кооперации в решении творческих задач / М. И. Найденов // Теоретические и экспериментальные проблемы психологии в современных условиях : Тезисы докладов к VII съезду Общества психологов СССР. — М., 1989. — С. 138. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0018.pdf.
7. **Найденов М. И.** Исследование особенностей совместного решения творческих задач / М. И. Найденов // Учебная деятельность и творческое мышление: Тезисы докладов и выступлений на всесоюзной научно-практической конференции по проблемам формирования творческого мышления. Ч. 1. — М., Уфа : ГЖТ, 1985. — С. 75–77. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0004.pdf.
8. **Найденов М. И.** К проблеме формирования стратегий и групповой рефлексии / М. И. Найденов // Научно-техническое творчество: проблемы эврилогии: Тезисы докладов республиканской конференции (Юрмала, 16–17 ноября 1987 г.) — Юрмала : "Зинатне", 1987. — С. 137–139. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0012.pdf.
9. **Найденов М. И.** Современная технология ассесмент-центров и групп-рефлексивный подход к аттестации персонала [Электронный ресурс] / М. И. Найденов. — 2001. — Режим доступа: <http://iris-psy.org.ua/publ/p09.pdf>.
10. **Найденов М. И.** Типология стратегий кооперации при совместном творчестве / М. И. Найденов // Творчество и педагогика : Материалы Всесоюзной научно-практической конференции. Секция IV Психолого-педагогические аспекты развития творчества и рефлексии. — М. : НИИ труда, 1988. — С. 198–202. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0031.pdf.
11. **Найденов М. И.** Экспериментальный комплекс для исследования рефлексивных механизмов дискурсивного мышления / М. И. Найденов // Вопросы психологии. — 1990. — № 1. — С. 64. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0009.pdf.
12. **Найденов М. И.** Методика диагностики рефлексивно-группового потенциала / М. И. Найденов, Л. А. Найденова // Психологическая наука и общественная практика: Тезисы докладов IV всесоюзной

- школы-семинара молодых психологов. — М. : АН СССР, 1987. — С. 216–217. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0017a.pdf.
13. **Найдьонов М. И.** Развитие рефлексии как психологическая основа профессионального самовыявления старшеклассников / М. И. Найдьонов, Л. А. Найдьонова // Творческое использование педагогического наследия В.О. Сухомлинского в условиях переустройства народного образования в стране (тезисы докладов и сообщений научно-практической конференции, посвященной 70-летию со дня рождения В. О. Сухомлинского) 7–8 октября. — Луцк, 1988. — С. 53–54. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0022_u.pdf.
14. **Найденов М. И.** Опыт содержательно-смыслового анализа творческого мышления и его рефлексивных механизмов / М. И. Найденов, Л. А. Найденова // Творчество и педагогика : Материалы Всесоюзной научно-практической конференции. Секция IV Психолого-педагогические аспекты развития творчества и рефлексии. — М. : НИИ труда, 1988. — С. 34–40. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0010.pdf.
15. **Найденов М. И.** Творческий рефлексивно-групповой тренинг / М. И. Найденов, Л. А. Найденова // Интеллектуальные системы и творчество. — Новосибир. : НГУ, 1991. — С. 86–98. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0023.pdf.
16. **Найденова Л. А.** Роль рефлексивного потенциала группы в активизации творческих способностей учащихся : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / Найденова Любовь Антоновна ; Ин-т психологии. — 1993. — 192 с. — Режим доступа: <http://iris-psy.org.ua/publ/LDS.pdf>.
17. **Найденова Л. А.** Формирование образной составляющей рефлексивного потенциала группы средствами музыки / Л. А. Найденова // Актуальные проблемы психологии: традиции и современность: Тезисы научных Костюковских чтений 9–11 июня 1992 г. Т. II. — К., 1992. — С. 36–37. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0076.pdf.
18. **Найденова Л. А.** Конструирование малых творческих задач на материале музыки в целях изучения рефлексии / Л. А. Найденова, Л. В. Григоровская, М. И. Найденов // Интеллектуальное развитие общества и новые информационные технологии : Материалы международной конференции. 3–12 июля, 1992. Новосибирск. — Новосибирск : НГУ, 1992. — С. 151–153. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0036.pdf.
19. **Найденова Л. А.** О рефлексивном аспекте индивидуального и совместного решения творческих задач / Л. А. Найденова, М. И. Найденов // Человек – творчество – компьютер : Тезисы докладов к VII международному конгрессу по логике, философии науки. Москва, август, 1987. Ч. 1. — М. : МУТИ, 1987. — С. 175–179. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0016.pdf.

20. **Освоение механизмов рефлексии в практике обучения.**
Методические указания / И. С. Ладанко, Н. В. Самоукина, С. Ю. Степанов, И. Н. Семенов, К. Зарецкий, Л. А. Найденова, Л. В. Григоровская, М. И. Найденов // Освоение механизмов рефлексии в практике обучения. — Новосибирск : НГУ, 1991. — С. 36. — Режим доступа: <http://iris-psy.org.ua/publ/st-0017.pdf>.
21. **Пономарев Я.А.**, Гаджиев Ч.М. Психологический механизм группового (коллективного) решения творческих задач // Исследование проблем психологии творчества / Под ред. Я.А.Пономарева.- М., 1988.- С. 279-295
22. **Расчет показателей творческого мышления учащихся при групповом решении задач** / А. Г. Дьячко, А. В. Марков, М. Н. Марков, Л. А. Найденова, М. И. Найденов, И. Н. Семенов, С. Ю. Степанов. — М., 1987. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0005.pdf ; Деп в. ОфАП Минвуза СССР 22.04.1987, № М87081.
23. **Рефлексивная организация группового решения задач** / Л. А. Найденова, М. И. Найденов, И. Н. Семенов, С. Ю. Степанов. — М., 1987. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0006.pdf ; Деп в ОфАП Минвуза СССР 23.03.87, № М87150.
24. **Рефлексия в организации мышления при совместном решении задач** / И. Н. Семенов, С. Ю. Степанов, М. И. Найденов, Л. А. Найденова // Новые исследования в психологии и возрастной физиологии. — 1989. — № 1. — С. 4–9. — Режим доступа: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0014.pdf.
25. **Семенов И. Н.** Принципы, уровни, этапы развития научного направления исследований (на материале становления психологии рефлексивной организации дискурсивного мышления// ОфАП Минвуза СССР, инв. NM87081 от 22.04.1987 г— М., 1987
26. **Степанов С. Ю.** , Семенов И. Н. Психология рефлексии // Вопр. психологии. — 1985. — N 3. — С. 31–49

Literatura

1. Grigorovskaja L. V. Razvitie obraznogo myshlenija mladshih podrostkov sredstvami muzyki : dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.01 / Grigorovskaja Ljubov' Vladimirovna ; In-t pedagogiki. — 1990. — 237 s. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/dis_LV_G.pdf.
2. Grigorovskaja L. V. Razvitie obraznogo myshlenija shkol'nikov (opyt primenenija sredstv psihologii refleksii v pedagogicheskom processe) / L. V. Grigorovskaja, M. I. Najdenov // Problemy jeffektivnogo vkljuchenija cheloveka v intellektual'nye sistemy. — Novosib. : NGU, 1992. — S. 84–96. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0032.pdf.

3. Moljako V.A. Psihologija reshenija shkol'nikami tvorcheskih zadach. — Kiev: Rad. shkola, 1983. — 94 s
4. Najdenov M. I. Process i procedura gruppovoj refleksii [Jelektronnyj resurs] Doklad na Vsesojuznom Seminare-praktikume "Refleksivno-tvorcheskaja kul'turadigma v pedagogike" 12–14 marta 1991", g. Zaporozh'e. /M. I. Najdenov. — 1991. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/st-dk_0059.pdf.
5. Najdenov M. I. Gruppovaja refleksija v reshenii tvorcheskih zadach pri razlichnoj stepeni gotovnosti k intellektual'nomu trudu : dis. ... kand. psihol. nauk : 19.00.01, 19.00.03 / Najdenov Mihail Ivanovich ; NAPN Ukrainy, In-t psihologii im. G. S. Kostjuka. — K., 1989. — 239 s. — Rezhim dostupa: <http://iris-psy.org.ua/publ/000-163.pdf>.
6. Najdenov M. I. Gruppovaja refleksija i strategii kooperacii v reshenii tvorcheskih zadach / M. I. Najdenov // Teoreticheskie i jeksperimental'nye problemy psihologii v sovremennyh uslovijah : Tezisy dokladov k VP s#ezdu Obshhestva psihologov SSSR. — M., 1989. — S. 138. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0018.pdf.
7. Najdenov M. I. Issledovanie osobennostej sovместnogo reshenija tvorcheskih zadach / M. I. Najdenov // Uchebnaja dejatel'nost' i tvorcheskoe myshlenie: Tezisy dokladov i vystuplenij na vsesojuznoj nauchno-prakticheskoj konferencii po problemam formirovanija tvorcheskogo myshlenija. Ch. 1. — M., Ufa : GZhT, 1985. — S. 75–77. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0004.pdf.
8. Najdenov M. I. K probleme formirovanija strategij i gruppovoj refleksii / M. I. Najdenov // Nauchno-tehnicheskoe tvorchestvo: problemy jevrilogii: Tezisy dokladov respublikanskoj konferencii (Jurmala, 16–17 nojabrja 1987 g.) — Jurmala : "Zinatne", 1987. — S. 137–139. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0012.pdf.
9. Najdenov M. I. Sovremennaja tehnologija assessment-centrov i grupp-refleksivnyj podhod k attestacii personala [Jelektronnyj resurs] / M. I. Najdenov. — 2001. — Rezhim dostupa: <http://iris-psy.org.ua/publ/p09.pdf>.
10. Najdenov M. I. Tipologija strategij kooperacii pri sovместnom tvorchestve / M. I. Najdenov // Tvorchestvo i pedagogika : Materialy Vsesojuznoj nauchno-prakticheskoj konferencii. Sekcija IV Psihologo-pedagogicheskie aspekty razvitija tvorchestva i refleksii. — M. : NII truda, 1988. — S. 198–202. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0031.pdf.
11. Najdenov M. I. Jeksperimental'nyj kompleks dlja issledovanija reflektivnyh mehanizmov diskursivnogo myshlenija / M. I. Najdenov // Voprosy psihologii. — 1990. — № 1. — S. 64. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0009.pdf.
12. Najdenov M. I. Metodika diagnostiki reflektivno-gruppovogo potenciala / M. I. Najdenov, L. A. Najdenova // Psihologicheskaja nauka i obshhestvennaja praktika: Tezisy dokladov IU vsesojuznoj shkoly-seminara molodyh psihologov. — M. : AN SSSR, 1987. — S. 216–217. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0017a.pdf.

13. Najd'onov M. I. Rozvytok refleksiji jak psyxolohična umova profesijnogo samovyznačennja staršoklasnykiv / M. I. Najd'onov, L. A. Najd'onova // Tvorče vykorystannja pedahohičnoji spadščyny V.O. Suxomlyns'koho v umovax perebudovy narodnoji osvity v krajini (tezy dopovidej ta povidomlen' naučno-praktyčnoji konferenciji, prysvjacenoji 70-ričču z dnja narodžennja V. O. Suxomlyns'koho) 7–8 hru dnja. — Luc'k, 1988. — S. 53–54. — Režym dostupu: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0022_u.pdf.
14. Najdenov M. I. Opyt sodержatel'no-smyslovogo analiza tvorcheskogo myshlenija i ego refleksivnyh mehanizmov / M. I. Najdenov, L. A. Najdenova // Tvorčestvo i pedagogika : Materialy Vsesojuznoj nauchno-praktičeskoj konferencii. Sekcija IV Psihologo-pedagogičeskie aspekty razvitija tvorčestva i refleksii. — M. : NII truda, 1988. — S. 34–40. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0010.pdf.
15. Najdenov M. I. Tvorčeskij refleksivno-gruppovoj trening / M. I. Najdenov, L. A. Najdenova // Intellektual'nye sistemy i tvorčestvo. — Novosib. : NGU, 1991. — S. 86–98. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0023.pdf.
16. Najdenova L. A. Rol' refleksivnogo potenciala grupy v aktivizacii tvorčeskih sposobnostej uchashhihsja : dis. ... kand. psihol. nauk : 19.00.01 / Najdenova Ljubov' Antonovna ; In-t psihologii. — 1993. — 192 s. — Rezhim dostupa: <http://iris-psy.org.ua/publ/LDS.pdf>.
17. Najdenova L. A. Formirovanie obraznoj sostavljajushhej refleksivnogo potenciala grupy sredstvami muzyki / L. A. Najdenova // Aktual'ni problemi psihologii: tradicii i suchasnist': Tezi naukovih Kostjukovs'kih chitan' 9–1 chervnja 1992 rik. T. II. — K., 1992. — S. 36–37. — Rezhim dostupu: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0076.pdf.
18. Najdenova L. A. Konstruirovanie malyh tvorčeskih zadach na materiale muzyki v celjah izuchenija refleksii / L. A. Najdenova, L. V. Grigorovskaja, M. I. Najdenov // Intellektual'noe razvitie obshhestva i novye informacionnye tehnologii : Materialy mezhdunarodnoj konferencii. 3–12 ijulja, 1992. Novosibirsk. — Novosibirsk : NGU, 1992. — S. 151–153. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0036.pdf.
19. Najdenova L. A. O refleksivnom aspekte individual'nogo i sovместnogo reshenija tvorčeskih zadach / L. A. Najdenova, M. I. Najdenov // Chelovek – tvorčestvo – komp'juter : Tezisy dokladov k VII mezhdunarodnomu kongresu po logike, filosofii nauki. Moskva, avgust, 1987. Ch. 1. — M. : MUTI, 1987. — S. 175–179. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/tz_0016.pdf.
20. Osvoenie mehanizmov refleksii v praktike obuchenija. Metodičeskie ukazanija / I. S. Ladanko, N. V. Samoukina, S. Ju. Stepanov, I. N. Semenov, K. Zareckij, L. A. Najdenova, L. V. Grigorovskaja, M. I. Najdenov // Osvoenie mehanizmov refleksii v praktike obuchenija. — Novosibirsk : NGU, 1991. — S. 36. — Rezhim dostupa: <http://iris-psy.org.ua/publ/st-0017.pdf>.
21. Ponomarev Ja.A., Gadzhiev Ch.M. Psihologičeskij mehanizm gruppovogo (kollektivnogo) reshenija tvorčeskih zadach // Issledovanie

- problem psihologii tvorčestva / Pod red. Ja.A.Ponomareva.- M., 1988.- S. 279-295
22. Raschet pokazatelej tvorčeskogo myshlenija uchaschihsja pri gruppovom reshenii zadach / A. G. D'jachko, A. V. Markov, M. N. Markov, L. A. Najdenova, M. I. Najdenov, I. N. Semenov, S. Ju. Stepanov. — M., 1987. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0005.pdf ; Dep v. OfAP Minvuza SSSR 22.04.1987, № M87081.
23. Refleksivnaja organizacija gruppovogo reshenija zadach / L. A. Najdenova, M. I. Najdenov, I. N. Semenov, S. Ju. Stepanov. — M., 1987. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0006.pdf ; Dep v OfAP Minvuza SSSR 23.03.87, № M87150.
24. Refleksija v organizaciji myshlenija pri sovместnom reshenii zadach / I. N. Semenov, S. Ju. Stepanov, M. I. Najdenov, L. A. Najdenova // Novye issledovanija v psihologii i vozrastnoj fiziologii. — 1989. — № 1. — S. 4–9. — Rezhim dostupa: http://iris-psy.org.ua/publ/st_0014.pdf.
25. Semenov I. N. Principy, urovni, jetapy razvitija nauchnogo napravlenija issledovanij (na materiale stanovlenija psihologii refleksivnoj organizaciji diskursivnogo myshlenija// OfAP Minvuza SSSR, inv.NM87081 ot 22.04.1987 g— M., 1987
26. Stepanov S. Ju. , Semenov I. N. Psihologija refleksii // Vopr. psihologii. — 1985. — N 3. — S. 31–49